

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 13 października 2020 r.

ZP-NKWR.431.2.43.2020.EK

Pani
Dominika Szałęga
Dyrektor
Rodzinnego Domu Dziecka
Jak Nie My To Kto
w Srebrnej Górze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 23 – 24 września 2020 r. na podstawie art. 122, art. 186 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821) kontrolerzy: Edyta Kubicka - starszy inspektor wojewódzki i Emilia Molska - Kaźmierczak – inspektor wojewódzki z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego w Rodzinnym Domu Dziecka Jak Nie My To Kto w Srebrnej Górze, zwaną w dalszej części niniejszego wystąpienia „Placówką”, „Domem”, „RDD” lub „kontrolowaną jednostką”, prowadzoną przez Stowarzyszenie „Jak Nie My To Kto” na zlecenie Powiatu Ząbkowickiego.

Przedmiotem kontroli była ocena przestrzegania przez Placówkę standardów opieki i wychowania oraz zgodność zatrudniania pracowników jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 16 czerwca 2020 r. przez Wicewojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na II półrocze 2020 r. W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 września 2019 roku do dnia 23 września 2020 r. funkcję Dyrektora Placówki pełniła Pani Dominika Szałęga odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowością, której przyczyną była błędna interpretacja przepisów. Uzasadnieniem oceny jest ustalony stan faktyczny i prawny. Stwierdzona nieprawidłowość mogła wpłynąć na

obniżenie standardów opieki i wychowania, jakie powinna spełniać placówka opiekuńczo - wychowawcza.

Kontrola została odnotowana w Księżce kontroli pod numerem 1. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, oświadczeń złożonych przez Dyrektora oraz wizji lokalnej Placówki.

Ilekróć w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „ustawie” lub „rozporządzeniu” należy przez to rozumieć ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej lub rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

Placówka działała zgodnie z decyzją Wojewody Dolnośląskiego nr ZP-ZS.9423.17.2016.TB z dnia 23 grudnia 2016 r. W decyzji wskazano liczbę 8 jako limit miejsc w jednostce. Regulamin Placówki określał jej zadania, organizację, a także specyfikę i zakres sprawowanej opieki. Został przyjęty przez Prezesa Stowarzyszenia „Jak Nie My To Kto”. W § 6 i w § 26 Regulaminu, pominięto w części dotyczącej dokumentacji – diagnozę dziecka – dokumentu sporządzanego wychowankowi po przyjęciu do placówki.

(dowód: akta kontroli str. 18-33)

Na podstawie przedłożonej ewidencji stwierdzono, że w dniu kontroli w Placówce umieszczonych było 8 wychowanków w wieku od 3 do 20 lat. *(dowód: akta kontroli str. 34)*

Placówka znajduje się w małej miejscowości Srebrna Góra, na osiedlu domków jednorodzinnych. Zajmuje wolnostojący kilkupiętrowy budynek. W jego kubaturze wyróżnić można:

- piwnicę;
- parter, w obrębie którego były:
 - wiatrołap, hol z miejscem na ubrania wierzchnie i na obuwie,
 - w pełni wyposażona kuchnia z dużym stołem jadalnym,
 - sala kominkowa z narożnikiem, kominkiem i sprzętem RTV,
 - łazienka z kabiną prysznicową, toaletą i umywalką,
 - dwa połączone ze sobą pokoje z wyjściem na taras (miejsce do suszenia),
 - magazynek;
- na I piętrze znajdowały się:
 - łazienka z toaletą, bidetem, umywalką, wanną oraz pralką,

- trzy pokoje (od 2 do 3 osobowych), w sumie dla 8 wychowanków, każdy wyposażony w łóżka lub wersalki, biurka, regały, szafki, szafy, komody; pokoje były schludne, czyste;
 - na II piętrze była:
- bardzo duża bawialnia, w której znajdowały się dwa narożniki, fotel, wersalka, stół z krzesłami, szafy i regały, gra „piłkarzyki”, telewizor oraz dużo różnych zabawek, gier planszowych, puzzli, książek. Z bawialni były wyjścia na dwa balkony/tarasy.
 - na ostatnim piętrze był strych (nieдоступny dla dzieci).

Wobec powyższego, zgodnie z §18 ust. 3 pkt 1, 2, 3, 5 rozporządzenia, w Placówce zapewniono odpowiednio wyposażone pokoje mieszkalne, właściwie oświetlone, w których wygospodarowano miejsca do przechowywania rzeczy osobistych, zapewniające intymność łazienki w wystarczającej liczbie, miejsca do suszenia i prania, miejsca do nauki, kuchnię z wydzieloną częścią jadalną, w której można spożywać posiłki oraz tzw. salę kominkową stanowiącą wspólną przestrzeń do spotkań i wypoczynku. *(dowód: akta kontroli str.35-36)*

W trakcie kontroli przeanalizowano prowadzoną dla wszystkich podopiecznych wymaganą dokumentację: diagnozy, plany pomocy dziecku, karty pobytu.

Diagnozy dla 4 podopiecznych zostały opracowane przez psychologa zatrudnionego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach. Zawierały obszary, o których mówi § 14 ust. 3 i ust. 4 rozporządzenia (analizę mocnych stron dziecka i jego potrzeb, przyczyn kryzysu w rodzinie oraz jego wpływu na rozwój dziecka, relacji dziecka z najbliższym otoczeniem i osobami ważnymi dla niego oraz jego rozwoju, wskazania dotyczące dalszej pracy pedagogicznej z dzieckiem, programu terapeutycznego, pracy z rodziną dziecka, pracy przygotowującej do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, przygotowania do usamodzielnienia). Zwrócono uwagę na potrzebę jasnego określania w diagnozie przyczyn kryzysu w rodzinie, ponieważ w niektórych dokumentach w tym obszarze skupiono się raczej na opisie rodziny. Dla jednego wychowanka, przyjętego na początku pandemii (marzec 2020 r.), diagnozę opracował wychowawca Placówki legitymujący się wykształceniem wyższym pedagogicznym, natomiast dla trójki dzieci przyjętych 19 września 2020 r., nie sporządzono jeszcze tego dokumentu.

(dowód: akta kontroli str. 37-43)

Wszyscy podopieczni (za wyjątkiem ww. trójki dzieci) posiadali opracowany plan pomocy dziecku. Zgodnie z § 15 rozporządzenia, powinien on określać cele oraz działania krótkoterminowe i długoterminowe (uwzględniając wiek dziecka, jego możliwości psychofizyczne, sytuację rodzinną i przebieg procesu przygotowania dziecka

do usamodzielnienia) oraz wyznaczać cel pracy z dzieckiem jakim może być jeden z poniższych:

- powrót dziecka do rodziny,
- umieszczenie go w rodzinie przysposabiającej lub w rodzinie zastępczej,
- przygotowanie do usamodzielnienia.

W analizowanej dokumentacji określono cel główny, cel długoterminowy i krótkoterminowy. Ponadto w następujących obszarach: sytuacji prawnej dziecka, kontaktów z rodziną, środowiska rodzinnego, potrzeb dziecka (opiekuńczych, rozwojowych, emocjonalnych), relacji w grupie rówieśniczej, rozwoju edukacyjnego, wpływu sytuacji kryzysowej na rozwój dziecka, funkcjonowania w placówce i poza nią, określono problemy z którymi boryka się wychowanek i sposób w jaki będą one pokonywane. Należy jednak zwrócić uwagę, by treść wpisów w kolumnie „Co chcemy osiągnąć” odzwierciedlała faktycznie stan, który należy osiągnąć, a nie opis co dzieje się z wychowankiem. Zgodnie z informacją pozyskaną w trakcie kontroli, plany były opracowywane na rok i modyfikowane co pół roku, na posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, w których uczestniczył przedstawiciel organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Wszystkie plany zostały opracowane tylko przez wychowawców z Placówki, bez udziału asystentów rodzin i bez współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną. Żadna z rodzin nie miała przydzielonego asystenta. Z matką jednej wychowanki Placówka współpracowała w celu powrotu dziecka do domu. Ostatecznie jednak, wychowanka prawdopodobnie pozostanie w niej do usamodzielnienia. Ze względu na ogłoszony w kraju stan epidemii, zaplanowane na maj 2020 r. posiedzenie zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka nie odbyło się. *(dowód: akta kontroli str.44-51)*

Zgodnie z § 17 ust. 2 rozporządzenia, dzieci posiadały w swojej dokumentacji karty pobytu. Prowadzono je w formie punktowej i uzupełniano co dwa tygodnie. Ocenie poddawano 10 obszarów funkcjonowania dziecka. Dodatkowo, raz w miesiącu, wpisywano komentarz w zakresie znaczących wydarzeń dla dziecka. Wskazane zatem jest dostosować dokumentację w tym zakresie do obowiązujących przepisów, tj. zawierać informację w czterech obszarach i uzupełniać kartę nie rzadziej niż raz w miesiącu, chyba że dziecko zostało umieszczone w trybie interwencyjnym. *(dowód: akta kontroli str. 37-38, 52-56)*

Placówka zapewniała każdemu wychowankowi pełne wyżywienie (oprócz tego dzieci miały jeszcze wykupione obiady w szkołach). Wszystkie posiłki były przygotowywane w domu. Wychowankowie czynnie angażowani byli do prac kuchennych, szczególnie w dni wolne od nauki, wykonywali także samodzielnie niektóre proste potrawy. Codziennie

przygotowywano 5 posiłków: śniadanie - pierwsze i drugie, obiad, podwieczorek, kolację. Dyrektor Placówki oświadczył, że dzieci miały zapewniony swobodny dostęp do napojów i jedzenia przez całą dobę. Żaden z podopiecznych nie stosował specjalnej diety i nie miał specjalnych wymagań w obszarze żywienia ze względu na potrzeby religijne i kulturowe. Nie dokonywano więc zakupów środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego.

(dowód: akta kontroli str. 57 - 58)

Wychowankowie byli objęci podstawową opieką zdrowotną lekarza rodzinnego w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Budzowie. Jedynie troje nowoprzyjętych wychowanków zadeklarowanych było w przychodni w Ząbkowicach Śląskich. Ponadto, w okresie objętym kontrolą, podopieczni korzystali z usług stomatologa – ortodonta. Żadne dziecko w okresie objętym kontrolą nie przebywało na leczeniu szpitalnym. Jeden wychowanek miał założony aparat ortodontyczny, za który koszty ponieśli rodzice biologiczni. W przypadku wystąpienia różnych dolegliwości zdrowotnych zasięgane były porady lekarskie. Leki przechowywano w miejscu niedostępnym dla wychowanków.

(dowód: akta kontroli str. 59-61)

Dzieciom, którym wskazano konieczność uczestniczenia w zajęciach terapeutycznych, kompensacyjnych, rewalidacyjnych i wyrównawczych stworzono możliwość korzystania z tej formy wsparcia. Jedno dziecko uczestniczyło w zajęciach z terapeutą dwa razy w tygodniu po jednej godzinie (usługa płatna). Dodatkowo, w Placówce opracowano i realizowano zajęcia o charakterze terapeutycznym: „Wiem i potrafię” oraz „Lubię siebie”, prowadzone były one przez wychowawcę z RDD. Dzieci brały także udział w zajęciach z arteterapii, krawieckich (cerowanie, szycie), muzycznych (karaoke, taniec, śpiew). Uczeń szkoły specjalnej na jej terenie poddawany był różnorodnym oddziaływaniom terapeutycznym.

(dowód: akta kontroli str. 62)

W okresie objętym kontrolą podopieczni Placówki realizowali naukę szkolną zgodnie z ich potrzebami: na poziomie szkoły średniej – 3 osoby (1 technikum, 2 zawodowe), szkoły podstawowej - 3 osoby, w tym jedna w specjalnym Ośrodku Szkolno - Wychowawczym w Ząbkowicach Śląskich (gdzie również mieszka w internacie). Dwoje najmłodszych zostało zapisanych do pobliskiego przedszkola. Wszyscy zaopatrzeni byli w niezbędne przybory do nauki, dzieci młodsze otrzymały podręczniki ze szkół. Natomiast dla starszych uczniów zakupu podręczników dokonała Placówka. Żadne dziecko nie wymagało nauczania indywidualnego. W przypadku zaistnienia trudności szkolnych, dzieci otrzymywały pomoc od zatrudnionych w RDD wychowawców, w tym również w zakresie języka angielskiego. Korepetycji z matematyki udzielała zaprzyjaźniona z Placówką nauczycielka przedmiotu.

Wychowanków Szkoły Podstawowej w Budzowie na zajęcia dowoził autobusem szkolnym. Do Ząbkowic i na praktyki szkolne do Ziębic, młodzież dojeżdżała komunikacją miejską, za którą Placówka ponosiła opłaty. Do Szkoły Specjalnej dziecko odwożone było przez pracowników Domu. Placówka ponosiła też koszty jego wyżywienia podczas pobytu w internacie. Również RDD opłacało chesne za dwóch uczniów szkół zawodowych (15 zł/m-c/os.).

(dowód: akta kontroli str. 63-64)

Dzieciom, w okresie objętym kontrolą, w ramach organizacji czasu wolnego zorganizowano:

- wyjście do pizzerii z okazji dnia chłopaka, do restauracji do Ząbkowic Śląskich,
- udział w kabarecie w Gminnym Ośrodku Sportu i Rekreacji w Srebrnej Górze,
- imprezy okolicznościowe na terenie Placówki, np. Andrzejką,
- wyjazd na jarmark bożonarodzeniowy do Srebrnej Góry, do Wrocławia,
- wycieczki rowerowe i piesze, np. do lasu,
- zwiedzanie Jaskini Niedźwiedziej, Barda, Ząbkowic Śląskich, Parku Dinozaurów w Krasiejowie,
- wyjazdy na kryte baseny do Ząbkowic Śląskich, Paczkowa, Bielawy,
- zwiedzanie farmy z alpakami,
- udział w Festiwalu Bachowskim w Srebrnej Górze.

Wychowankowie w czasie wolnym mieli do swojej dyspozycji także zabawki oraz gry stosowne do wieku, sprzęt sportowy: rowery, deskorolki, ślizgi, trampolinę, basen ogrodowy, hula-hop, piłki gimnastyczne, sanki, hulajnogi, stół do ping-ponga. Starsi natomiast chętnie korzystali także z 5 komputerów stacjonarnych, 2 laptopów, 3 tabletów. Mieli też możliwość spędzania czasu wolnego z kolegami, których odwiedzają w ich domach lub zapraszają do siebie.

(dowód: akta kontroli str. 65-68)

Placówka zapewniała każdemu wychowankowi odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku, stosownie do wieku i indywidualnych potrzeb oraz środki higieny osobistej. Zakupy odzieżowe robił w większości przypadków Dyrektor Placówki w porozumieniu z dziećmi lub wspólnie z nimi, starsi mogli też samodzielnie ich dokonywać. Wszystkie zakupy odzieżowe były odnotowywane w kartach odzieżowych, natomiast w „karcie wyposażenia wychowanka w przybory i środki higieny osobistej” zapisywano wydawane dzieciom środki czystości. W ramach przygotowywania do usamodzielnienia wychowankowie, adekwatnie do wieku, wdrażani byli do różnych czynności np. dokonywania bieżących

drobnych zakupów, prac porządkowych, pomocy w przygotowywaniu posiłków, prac ogrodniczych, itp. *(dowód: akta kontroli str.69)*

W myśl § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia wychowankowie, którzy ukończyli piąty rok życia powinni mieć zapewnioną comiesięczną kwotę pieniężną do własnej dyspozycji. Ustalono, że w Placówce wysokość kieszonkowego wynosiła 30 zł, co zostało potwierdzone przedstawionymi podczas kontroli listami obrazującymi wypłaty kieszonkowego, zawierające datę, odebraną kwotę i podpis dziecka. Kieszonkowe mogło być powiększone lub zmniejszone, w ramach obowiązujących w Placówce zasad. Dzieci otrzymywały dodatkowe pieniądze na wycieczki oraz w okresie wakacji na wyjazdy kolonijne. *(dowód: akta kontroli str. 70)*

Wszystkie ponoszone w RDD wydatki na żywność, środki czystości, odzież/obuwie, opłaty szkolne, przejazdy udokumentowano w formie faktur, które okazano kontrolującym do wglądu.

Podczas kontroli przeanalizowano także kwalifikacje 6 osób zatrudnionych w Placówce. Na dzień 24 września 2020 r. w RDD pracowało: 3 wychowawców, w tym jeden równolegle na stanowisku dyrektora. Dwoje z nich legitymowało się wykształceniem wyższym pedagogicznym, jeden średnim i dodatkowo posiadał pozytywną opinię organizatora rodzinnej pieczy zastępczej dotyczącą predyspozycji do pełnienia funkcji wychowawcy. Dyrektor posiadał także wymagane opinie i szkolenia, o których mowa w art. 97 ust. 4 ustawy. Dwie kolejne osoby, zatrudnione na stanowisku pomocy wychowawcy, legitymowały się odpowiednio wykształceniem średnim i niepełnym wyższym. W zakresie ich obowiązków uwzględniono m.in. opiekę nad dziećmi. W myśl przepisów ustawy, opiekę nad dziećmi w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, w tym typu rodzinnego, mogą sprawować tylko osoby wymienione w art. 98 ust. 1 i ust. 2, m.in. zatrudnione na stanowisku wychowawcy legitymującym się wykształceniem:

- wyższym pedagogicznym, psychologicznym (...) lub innym uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, nauk o rodzinie lub resocjalizacji, albo
- średnim lub średnim branżowym i posiadającym pozytywną opinię organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W związku z tym, pomoce wychowawcy nie spełniały wymogów ustawowych do sprawowania samodzielnie opieki nad dziećmi, ponieważ nie posiadały pozytywnej opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Również osoba zatrudniona na stanowisku opiekuna w porze nocnej, legitymująca się wykształceniem wyższym technicznym bez stosownej opinii

organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, nie może samodzielnie pełnić opieki nad dziećmi, w tym także w porze nocnej, a co miała w zakresie obowiązków. Zatrudnienie zatem pomocy wychowawców i opiekuna w porze nocnej uznaje się jako nieprawidłowości w obszarze sprawowania opieki nad dziećmi. Wszyscy pracownicy złożyli stosowne oświadczenia wynikające z art. 98 ust. 3 ustawy. (dowód: akta kontroli str. 71-74)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego Rodzinny Dom Dziecka Jak Nie My To Kto w Srebrnej Górze stwierdzono nieprawidłowość:

1. Osoby bez odpowiednich kwalifikacji sprawowały opiekę nad dziećmi (opiekun w porze nocnej, pomoce wychowawców).

W związku z tym wydaje się zalecanie pokontrolne:

1. Należy uregulować kwestię zatrudnienia osób bez odpowiednich kwalifikacji sprawujących opiekę nad dziećmi.

Podstawa prawna: art. 98 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz. U. z 2020 r. poz. 821).

Termin realizacji: 30 listopada 2020 r.

Pouczenie

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821).

Proszę w terminie do dnia 15 grudnia 2020 roku o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń, uwag i wniosków przedstawionych w powyższym wystąpieniu pokontrolnym.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Elżbieta Trwilla
.....ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU.....
(kierownik jednostki kontrolującej)

Elżbieta Kurcz
.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

E. Maron
.....
(członek zespołu inspektorów)